

Možnosti analgézie počas záchrany v horách.

Pelikánov seminár Tatranská Lomnica 2015, Autor: MUDr. Ladislav Kotrusz HZS,

Official recommendations of ICAR MEDCOM

Managing moderate and severe pain in Mountain Rescue

- Ellerton J, Milani M, Blancher M, Zen-Ruffinen G, Skaiaa SC, Brink B, Lohani A, Paal P. Managing moderate and severe pain in mountain rescue.

Published: **High Alt Med Biol 2014; 15(1): 8-14**

- Určené pre Horských záchranárov, zdravotné sestry, zdravotníkov, lekárov a záchranárske organizácie

AUDIT

- Mnoho poskytovateľov zdravotnej starostlivosti nedokáže adekvátne rozpoznať, zhodnotiť a liečiť bolesť.
- Je preto potrebné správne určiť stupeň bolesti, implementovať liečebné protokoly do postupov horskej záchrany aby sa umožnilo efektívne a rýchlo kontrolovať bolesť.

AU < AAUUU ?

- Bolesť sa nedá merať, môže variovať:
  - vek, pohlavie, telesná kondícia, etnikum.
- Čas a komorbidity tiež ovplyvňujú bolesť.
- Hypotermia- zosilnený účinok pre spomalený metabolizmus, zmenená farmakodyn(kin).
(van den Broeck et al. 2010)
- Ketamín pri hypotermickom srdci – arytmie –
CAVE !(Marland et al 2013)
- Hypotenzia pri krvných stratách – zosilnená opiátmi- úvodná dávka nižšia

Posúdenie miery bolesti

„ ak 0 je žiadna bolesť a 10 je najhoršia bolesť akú si možno predstaviť, aké číslo by ste dali svojej vlastnej bolesti? ”

Nefarmakologická intervencia

Významne prispieva k účinnej analgézií.

- šetrný prístup záchranárov,
- efektívna fixácia,
- upokojenie pacienta,
- chladenie postihnutej časti

Má prednemocničná analgézia vplyv na outcome ?

- Bolesť zvyšuje stresovú odpoveď organizmu:
  - tachykardia, hypertenzia, ↑ spotreba kyslíka, endokrinná, imunologická odpoveď.
- Štúdie poukazujúce na súvislosť medzi akútnou bolesťou a duševným utrpením (Keene a kol. 2011)
- Skoré použitie i.v. Morphínu znižuje PTSD (Holbrook et al., 2010) – v bojových podmienkach
- Ostatné analgetiká ? Nejasné
- ↑bolesť - ↑ PTSD (Norman et al. 2008)

PODDÁVKOVANIE

- Viaceré štúdie poukazujú na nedostatočnú prednemocničnú analgéziu.
- Dôvody – logistické faktory, nesprávne zhodnotenie intenzity, strach z podania analgetík, vonkajšie podmienky, limitované možnosti i.v. prístupu .

ANALGETIKÁ

- Fentanyl, Morfín, Ketamín (s Midazolamom ,Propofolom – profylaxia halucinácií) titrované – efektívne, bezpečné – pre potlačenie intenzívnej bolesti v prednemocničnej starostlivosti (Smith et al. 2012)
- Ostatné i.v. analgetiká Tramadol, Paracetamol, a NSAID môžu hrať rolu v riešení stredne intenzívnej bolesti
- Inhalačné analgetiká Entonox a Methoxyflurane sa javia byť zaujímavé

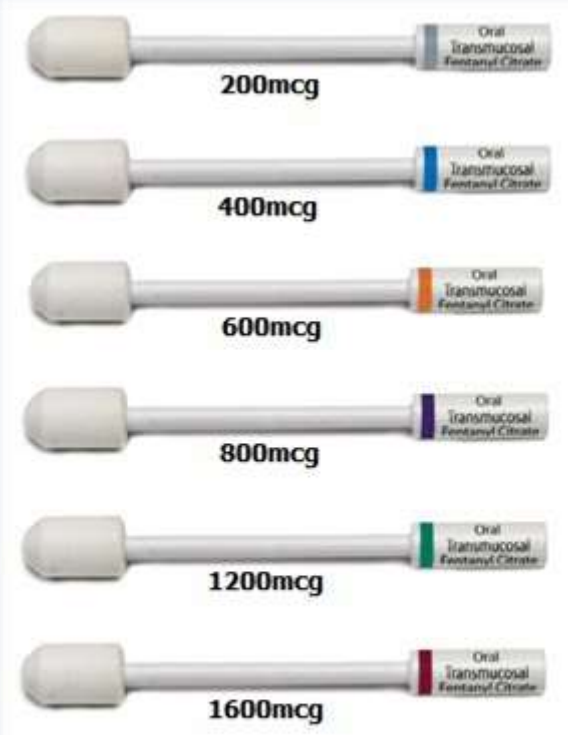

PRÍSTUPY

Ak je sťažený , nemožný i.v. prístup

- I.O , I.M
- Menej invazívne **INTRANASÁLNE, BUKÁLNE** sú odporúčané Sufentanyl a Diamorphin
- Môžu sa však spôsobiť poranenia v oblasti tváre, v chlade sa biologická dostupnosť môže výrazne znížiť. (Hansen et al. 2012; Rickard et al.2007).
- Bukálna aplikácia fentanylu je účinná, avšak, nástup účinku je v porovnaní s i.v. aplikáciou zreteľne pomalší.

Fentanyl Oral Transmucosal Lozenges
Mallinckrodt

FENTANYL lollipop

LOKÁLNA A REGIONÁLNA ANESTÉZA

- Zachovaná autonómia vitálnych funkcií
- Spolupráca pri polohovaní a zdĺhavom transporte
- Význam pri zdĺhavých transportoch hlavne z extrémnych výšok a hĺbok.
- Eliminuje , redukuje sa opakované podávanie opiátov.
- Femorálny blok (Gros et al. 2012), blokády kĺbov hornej končatiny, blokády prstov.
- Komplexné blokády nervov - interkostálne a interskalenické - do rúk skúseného lekára! (Pasquier et al. 2012; Simpson et al. 2012).

PROFYLAXIA – VEDĽAJŠIE ÚČINKY

- Počas transportu vedľajšie účinky analgetík, napríklad zvracanie môžu byť život ohrozujúce (pacient nabalený neschopný pohybu v rôznych polohách pri spuste)
- Pred zahájením transportu podanie antiemetík (IKAR MEDCOM Ondasetron ...)
- Kombinácia analgetík- neznamená vždy benefit.

MONITORING

Minimálne:

- Vedomie, verbálna komunikácia odpovede na otázky DF, SF, farba a teplota kože.
- Prístrojový monitoring je obmedzený (aj keď...)

„TRANSPORT IS TREATMENT“

- Ošetrovanie pacienta do 30 min.
- V extrémnych výškach CAVE ! zníženie SaO₂ po opiátoch, priorita správne znehybnenie, neinvazívne analgetiká s rýchlym nástupom účinku

A photograph of a hospital room, likely an intensive care unit (ICU). In the center is a patient bed with a white sheet and a blue stripe. On the bed, there is a coiled tube with a drip chamber. To the left of the bed is a large teal and white medical machine, possibly a ventilator. To the right, there are several blue infusion pumps on stands, along with other medical equipment and monitors. The room is filled with various medical devices and cables, creating a complex and busy environment. The text „TU KABEL“ is overlaid in the center of the image.

„TU KABEL“

Tam, kde iní rozmýšľajú ako
prežiť, my rozmýšľame ako ich
odtiaľ dostať.

Horská záchranná služba Váš
„ANJEL“ na horách.

Ďakujem za pozornosť.

